

Sztálin húsz éve

2013 március 05. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Milánói eleganciájú n? áll a szentpétervári trolimegállóban. Láthatóan nem közlekedési szándékkal, inkább csak küls? szemlél?ként kíváncsi Oroszország legnyugatiasabb városának „egzotikumaira”. Kap olyat. A troli beérkezésekor a szó legszorosabb értelmében eltátja a száját.

A jármű?l ugyanis nem egy kedves, fehér koalacsi, netán a mcdonald'-sos Ronald vigyorog rá: az óriásképf?l maga a generalisszimusz, Joszif Visszarionovics Sztálin int neki vissza.

Nem történelmi regényb?l idéztünk, az esetre jó másfél hete került sor. Oroszország akkor a sztálingrádi gy?zelem hetvenedik évfordulóját ünnepelte, s március 5-én hatvan éve, hogy meghalt Sztálin. S lassan húsz, hogy elkezdett újjászületni.

Amikor 1989-ben Mihail Gorbacsov szovjet elnök a legnagyobb erőfeszítéseket tette az ország liberálisoknak való átjátszása és Sztálin leleplezése érdekében, a megkérdezett oroszoknak mindössze a 12 százaléka sorolta a vezért a legjelentősebb történelmi személyiségek közé. Nem volt nap, hogy ne jelent volna meg könyv a Gulagról, a Gazda magánéletéről, titkosrendőrsége rémtetteiről. Szobrokat persze akkor már nem kellett eltüntetni, azt a XX. kongresszus után megtette Nyikita Hruscsov, ez a korszak a nagy leleplezések kora volt – sajátos ebben oroszban, nagy perek, nagy elhatárolódások, nagy leleplezések, majd még nagyobb visszatérés...

Aztán 2008-ban Oroszországban is megrendezték nyugati mintára a Ki a kedvenc történelmi személyiséged, ki tette a legtöbbet a hazáért? című tévés játékot: Sztálin a harmadik lett. 2010-ben, a világháborús gy?zelem 65. évfordulóján Sztálin-portrékat ragasztottak ki több oroszországi és ukrainai városban, és mellszobrokat is állítottak a tiszteletére.

Idei közvélemény-kutatások szerint a múlt évszázad legelfogadottabb politikusa a generalisszimusz, s minden második orosz lelkesen támogatná, hogy visszaköltözzön a Kremlbe. Népszerűségi indexénél csak Putyiné nagyobb.

Mi történt? A híresen megbocsátó szláv lélek a hibás? Avagy az oroszok elfelejtették számolni áldozataikat? Vagy nincs szó másról, mint amit az írás elején felidézett olasz dáma motyogott maga elé – miután kicsodálkozta magát a sztálinos trolin, s beszerzett egy vörös, sztálinos pólót –, miszerint hát náluk is kapható ducés bor és Führeres sör, az üzlet és a nosztalgia már csak ilyen...

A válasz aligha ennyire egyszerű. A történet valószínűleg akkor kezdődött, amikor egyre többen jöttek rá a '90-es években: nem kaphatnak egyszerre szovjet nagyhatalmi büszkeséget, létbiztonságot és mellé nyugati demokráciát, teli üzleteket és dollárszázezres bankkártyát. Sőt a döntő többség azt látta, hogy a változás számára se az egyiket,

se a másikat nem jelenti. S akkor inkább Sztálin... De akkor érdekes módon nem a Gazdát vágyták vissza, népszerűbb volt a „biztos semmittevést” biztosító Leonyid Brezsnyev a '70-es, '80-as évekből. Valami hasonló folyamat játszódott le egyébként szinte az összes volt szocialista országban. Elég Kádár mai hazai megítélésére gondolni.

De miképp lett az utolsó éveiben legfeljebb a munkakezdés előtti „szto grammot” felidéz? Brezsnyevből a hívei szerint sem titkoltan véreskez? Sztálin? Nos, ehhez a rendszerváltozás lényegesen tragikusabb oroszországi története mellett kellett még egyvalaki: Vlagyimir Vlagyimirovics Putyin.

Kérem, most ne várják, hogy itt én is elpuffogtassam a népszerű hazai szovjetológusok összes putyini közhelyét: hogy Putyin diktátorjellem, s kell a példakép, meg tisztára mossák a Gazdát a demokrácia lejáratása érdekében. Ne fárasszuk most ezekkel magunkat, főleg, hogy az orosz demokrácia degradálásához bőven elegendőek maguk az orosz „demokraták” és nyugati barátai. Putyin „diktátorjellemét” meg orosz, és nem nyugati szemmel érdemes nézni.

Meg aztán a Kreml jelenlegi ura aligha akar Sztálinból idolt csinálni, ? az er?s Oroszországot t?zte ki célul – amiért talán nem érdemes meghurcolni egy orosz államfőt. Próbált a Nagy Péter-i id?kből ideológiát meríteni, nem ment. Az él? emlék a Szovjetunió, a második világháborús gy?zelem. Putyin első két ciklusában megpróbálta „deideologizálni” a múlt évszázad kommunista birodalmát. Szovjetuniót képzelt vörös csillag nélkül, Berlin bevételét vörös zászló nélkül – ez sem ment, az emberek nem értették. A szellem azonban ekkorra már kiszabadult a palackból.

Putyinnak nem maradt más, mint együtt menni az eseményekkel, s ott alakítva ?ket, ahol tudja. Sikerült például a szovjet-orosz birodalmi eszmét?l elkülönítenie a kommunistákat. A sarló-kalapácsos-csillagos vörös zászlót Reichstagra kit?zött gy?zelmi lobogóra változtatta. Magát a gy?zelmet el?ször igyekezett úgy általában a népnek ítélni, majd Zsukov marsallnak. A nép ennek örült, s a legy?zhetetlen Georgij marsall szobrát is megcsodálta a Kreml előtt, de aztán május 9-én a „legfels?bbre” koccintott.

Putyin realpolitikus: ha az ár arra visz, inkább kormányozza, mint ellene úszik.

Joszif Sztálin ma páratlanul népszerű Oroszországban – nem beszélve a magát a véres válságból még véresebbe politizáló Grúziáról. Sztálint ma itt a többség nem az 1930-as évek mindent letaroló terrorjával, hanem a gy?z?vel, az egységgel, a közös sikerrel azonosítja.

Lehetett volna másképp? Hiszen 1953. március 5-én meghalt egy másik meghatározó ember is Moszkvában: Szergej Szergejevics Prokofjev. Emlékezhethetnének most szerte Oroszországban a zseniális zeneszer?re is, felcsendülhetnének a Rómeó és Júlia avagy a Péter és a farkas ismer?s motívumai. A Facebook orosz oldalait azonban egy másik Prokofjev-szerzemény, a Zdravica járta be tegnap. Sztálint köszöntötte vele egykor a zeneszer?.

Máté T. Gyula - magyarhirlap.hu

Ajánló